

Izhaja

vsak četrtek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 11. do 12. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankovani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Velja

za Avstro-Ogrsko . . . K 4:—
» Nemčijo . . . » 5:—
» ostalo inozemstvo . . » 6:—
za celo leto.

Naročnina naj se plačuje vnaprej.
Posamezna številka velja 10 h.

Za oglasila se plačuje po 10 h, med besedilom po 20 h za 1 cm² vsakokrat; minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 15 h, za parte po 20 h za 1 cm². Za male oglase se plačuje po 4 h, debelo tiskano 6 h za besedo vsakokrat; minimum 40 h. Za izvestilo pri u pravnístvu 40 h posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov:
Upravništvo lista »Mir« v Celovcu,
Vetrinjsko obmestje št. 26.
Poštnohram. račun št. 96.232.

Leto XXXV.

Celovec, 6. oktobra 1916.

Št. 40.

Nemški kancelar o vojski.

Dne 28. septembra je govoril zopet v nemškem državnem zboru nemški državni kancelar Bethmann-Hollweg. Govor je bil napovedan takoj za prvi dan zasedanja. Vse je z napetostjo pričakovalo, kaj da bo povedal voditelj nemške vojne politike in s tem tudi voditelj zaveznikov Nemčije. Saj ni več nobena skrivnost, da je vodstvo v svetovni vojski prešlo na Nemčijo in je torej govoril Bethmann-Hollweg v imenu centralnih držav in njenih zaveznikov. Iz njegovega govora zveni glas: Angleška je naš najhujši sovražnik, glava nasprotnikov, to je treba streti, in velikansko truplo sovražnikov bo premagano. Izjavil je pomembne besede: Obesiti bi morali takega nemškega državnika, ki bi se bal nastopiti proti takemu sovražniku z vsakim bojnim sredstvom, ki more res skrajšati vojsko. Katera da so tista bojna sredstva, ki morejo skrajšati vojsko, ni povedal. Francosko časopisje si razlaga kanclerjeve besede tako, da bo Nemčija zopet poostрила vojskovanje s podmorskimi čolni. To da potrjuje dejstvo, da se je poslanik Združenih držav v Berlinu, Gerard, podal začasno v Ameriko. Ker pa je zastopnik najostrejšega vojskovanja s podmorskimi čolni, veleadmíral pl. Tirpitz, svoj čas odstopil in je zastopal z ozirom na odnošaje Nemčije do nevtrálnih držav Bethmann-Hollweg zmernejšo strujo, se francoska razlaga ne zdi prav verjetna. Javna tajnost pa je, da je na Nemškem precejšnje število takih, ki želijo, da bi se gospodarske razmere med Nemčijo in Angleško po vojski zopet uredile. To strujo zastopajo zlasti velike banke in veleindustriji, ki so odločno proti prijateljstvu z Rusijo po vojski. Večina nemškega naroda pa je za spravo z Rusijo po vojski, kar pa ni mogoče, dokler ne bo premagana Angleška. Bethmann-Hollweg je govoril torej večini nemškega naroda iz srca. Nemški narod dobro čuti, kje da je kolovodja naših sovražnikov, in zato izliva svoj srd predvsem nanj. Anglež s svojim mirnim, premišljenim, pa tudi brezobzirnim in v izbiri sredstev prav nič izbirčnim nastopom je namreč gonilna sila naših sovražnikov. Zato kancelar tudi ni dosti povedal o Rusiji. Po-

zornost je vzbudilo tudi dejstvo, da niti z besedico ni omenil poljskega vprašanja. V začetku svojega govora je omenjal italijansko vojno napoved Nemčiji. Ko je po vojni napovedi Italije Avstriji zapustil nemški veleposlanik v Rim, je nemška vlada izjavila italijanski, da lahko zadene v bojih z avstrijskimi četami tudi na nemške čete. Nemški vojaki so se nato na italijanski bojni črti s svojimi avstrijskimi tovariši skupno bojevali. Italija pa z ozirom na gospodarske razmere z Nemčijo po vojski ni hotela napovedati Nemčiji vojske, dokler se ni udala pritisku Angleške, od katere dobiva premog in zlato.

Obširno se je državni kancelar pečal z

Romunijo.

Prvotno, je rekel, ste sklenili zvezno pogodbo le Avstrija in Romunija, pozneje ste pristopili še Nemčija in Italija. Te države so se zavezale za medsebojno pomoč z orožjem v slučaju, da so napadene od tretje strani, ki ni bila izzvana v vojsko. Ko je izbruhnila svetovna vojska, je hotel rajni romunski kralj Karol, da se Romunija pridruži osrednjima velesilama. V odločilnem kronskem svetu pa kralj s svojim mnenjem ni prodr. Vsled dušnega razburjenja je kralj kmalu nato umrl, ker ga je bolelo izdajalstvo Romunije nasproti njenima zaveznicama.

Bratianu je vodil politiko tako, da bi se Romunija obogatila na stroške tiste stranke v vojski, ki bi podlegla; Romunija pa bi pri tem naj ne žrtvovala veliko.

Pravočasno se je moralo torej nganiti, na katero stran se bo končno nagnila zmaga, da se ne zamudi pravi trenutek pridružitve. Že prej, takoj v prvem letu vojske, je Bratianu barantal z Rusijo, po zmagi pri Gorlicah pa je bil razočaran in so njegova pogajanja s čveterosporazumom obtičala. Ko se je pa letos začela ruska in francosko-angleška ofenziva, je sodil, da ste Nemčija in Avstro-Ogrska pred polomom. Zato se je pridružil čveterosporazumu.

Državni kancelar popisuje, kako sta hotela Bratianu in kralj osrednji sili prevarati. Kralj je še šest dni pred vojno napovedjo izjavil nemškemu poslaniku, da ve, da velika večina ro-

munskega naroda ne želi vojske. Isti dan je še nekemu zaupniku rekel, da ne bo podpisal mobilizacijskega povelja. Dne 26. avgusta, torej na dan pred romunsko vojno napovedjo je še rekel avstrijskemu poslaniku, da noče vojske. Tudi Bratianu je zagotavljal isto. Nenaodoma je stavila Rusija ultimát, da bo vkorakala čez nezavarovano romunsko mejo, če ne bo Romunija do dne 28. avgusta udarila. Nočem preiskovati, je rekel kancelar, če ni bil ta ruski ultimát z gospodom Bratianom dogovorjena komedija, da potegnejo za seboj neodločnega kralja. Romunija pa se bo vračunala.

Ofenziva ob Sommi in ruski napadi.

Boj divja na zapadu in vzhodu. Davno prej napovedana ofenziva Angležev in Francozov se je pričela. Njen namen je bil, predreti nemško bojno črto, osvoboditi Belgijo in Francosko. Dosegli so sicer uspehe. Potisnili so nekaj kilometrov nemške čete nazaj, bojne črte pa niso predrli. Boj bo stal še veliko žrtev: eden ali drugi jarek, ena ali druga vas bo še izgubljena, a skozi ne bodo prišli. Ruski velikopotezni poizkus, prodreti bojno črto, so ustavile čete nadvojvode Karola in generala pl. Linsingena. Poznejši ruski napadi so se izjalovili s krvavimi izgubami za Ruse. Tudi tam bomo vzdržali vsled brezprimerne hrabrosti naših čet.

Vojni načrt sovražnikov.

Sovražniki so zadnje mesece napravili nov, balkanski načrt, da bi prekinili zvezo med Nemčijo in Turčijo ter premagali zaporedoma Turčijo, Bolgarijo in Avstrijo, nakar bi z vsemi silami planili po Nemčiji. Ta načrt se jim je pa ponesrečil, ker so bili v Dobrudži tepeni, solunska armada pa ni napravila drugega kakor nekaj slabih sunkov. Vojni smoter, ki ga razglašajo sovražniki, se ne more napačno tolmačiti: pohlep po deželah in uničenjem. Carigrad Rusom, Alzacijo-Lotarinško Francozom, Tridentinsko in Trst Italijanom, Erdeljsko Romunom! Njihov pohlep je kriv, da se kupičijo vsak dan gore mrličev vedno više. Angleška ne prikriva, kaj hoče storiti z Nemčijo: Uničiti hoče naše življenje kot

Podlistek.

Nadangel Gabrijel.

(Legenda. Iz slovaščine prevel Podravski.)

Bila sta nekoč dva zakonska zelo bogata, ki pa nista imela otrok in sta prosila Boga, naj bi jima dal potomca.

Nekoč se jima je sanjalo, obema nakrat, da bosta dobila sina, toda ko bo doživel dvajset let, bo obešen in da mu naj dasta ime Jožef.

Črez nekaj časa se jima je res rodil že dolgo zaželjeni sin. Ko je nekoliko odrasel, dali so ga v šolo. Bil je zelo pobožen. Toda čim starejši je bil, tem otožnejši so postajali njegovi roditelji. Njega je to zelo mučilo, ko je videl svoje stariše vedno tako žalostne. Nekoč se je namenil, da mora poizvedeti za vzrok, čemu so vedno tako otožni, saj vendar doslej ni učinil ničesar slabega, češ, ako mu tega ne povejo, da pojde po svetu. Stariši so se sedaj še huje razžalostili, toda vzroka mu le niso hoteli povedati. Sin pa se na noben način ni dal odvrniti od svoje nakane in se je podal med svet. Stariši so ga jokaje odpravili na pot; dali so mu dovolj denarja, ker so bili bogati in dokaj drugih potrebnih reči.

Dragi Jožek si je torej šel skušat, kaj je svet. Ko je tako hodil in prišel k nekemu mestu, se je pokazal in klical za njim mlad človek. »Jožef, počakaj me!« Jožek je končno obstal in počakal mladeniča. Toda ko se mu je ta približal, mu je dejal: »Odpusti mi, jaz sem se zmotil, misleč si, da je to moj prijatelj Jožef, ki se mi je nekje

v mestu zgubil. Toda nič ne dé, ker sem pogodil tvoje ime, pojdeva skupaj! Meni je ime Gabrijel.« Jožek je v to privolil, in šla sta skupaj dalje.

Dan se je nagibal proti večeru, in nepoznanec je rekel Jožku: »Veš kaj, denarja imava dovolj, pojdiva prenočiti v najbolj slovečo gostilnico, kar jih je v mestu; saj imava s čim plačati.« Jožek je privolil tudi v to.

Stopila sta torej v najbolj slovečo gostilnico in si najela dve sobi črez noč. Po večerji sta se pa prijatelja ločila, vsak je šel spat v svojo sobo. Jožek v svoji sobi dolgo ni mogel zatisniti očesa, premišljeval je marsikaj, tudi o novem, čudnem prijatelju, češ, če ga ta le ne misli spraviti v nesrečo. Vtegnilo je biti že okoli polnoči, ko je Gabrijel prišel k njemu in mu rekel: »Veš kaj, ta gostilničar je zelo bogat človek; okradiva ga; evo v tole vrečo poberiva njegove zlate in srebrne reči. Saj o tem ne bo izvedel nihče in midva bova prav gosposko živela med svetom!« Jožek pa se je zgrozil nad tem in prosil Gabrijela, naj tega ne bi storil, češ, da bi vtegnilo biti slabo! Toda ta ni hotel slišati ničesar in mu je rekel: »Ako ti tega nočeš storiti, pa storim jaz!« S temi besedami je odšel proč od Jožka. Komaj da je Gabrijel odšel, je skočil Jožek skozi okno, toda vsled strahu je pozabil vzeti s seboj klobuk in malho. Ni pa prišel še daleč iz mesta, kar je jel Gabrijel klicati za njim, nesoč mu malho in klobuk, na hrbtu pa ukradene reči v vreči. »Vidiš, ti bedak!« mu pravi, kažoč mu ukradene reči, »kaj se nama je zgodilo?« Ko je Jožek vse to videl, je vsled strahu omedlel in padel na tla. Črez nekaj časa, ko je prišel k zavesti, kje se je znašel? V ječi,

obenem z Gabrijelom. In Jožek je jel Gabrijela hudo oštevati, češ, čemu je učinil ta vse to. Sedaj se nama bo godilo slabo!« Toda Gabrijel ga je zagotavljal, da se jima ne zgodi ničesar. In res ni trajalo dolgo, kar sta prišla gostilničar in njegova žena v ječo in prosila mlada človeka, naj jima oprostita, da sta ju dala zapreti, kajti njima ni zmanjkalo ničesar, marveč se jima je le sanjalo, da sta ju ona okradla. In povabila sta ju nazaj v gostilnico ter ju dobro pogostila.

Drugi dan proti večeru sta prišla v drugo mesto, kjer sta si znova poiskala najbolj slovečo gostilnico za prenočišče. Gostilničar je imel dva zelo prijazna otroka, ki pa sta se dobrikala samo Jožku in mu poljubovala roka; on pa jima je obljubil, da jima prinese raznih igračk, kadar pride nazaj. Gabrijela nista hotela otroka niti pogledati.

Po večerji sta se mlada človeka ločila, vsak je šel spat v svojo sobo. Jožek znova ni mogel spati, ker je mislil samo na Gabrijela, češ kakšen človek je to, ker ga gotovo hoče zavesti na slabo pot, ter pritem sklenil, da se ga mora otresti. Ko je tako premišljeval, je bil že Gabrijel pri njem in mu dejal: »Dobro, da še ne spiš. Vidiš, Jožek, meni ta gostilničarjeva otroka prav nič ne uga-jata, ker sta se sinoči dobrikala samo tebi in mene še pogledati nista hotela. Mene to jezi, jaz ju še to noč s tem-le nožem zakoljem!« Jožek je v imenu božjem prosil prijatelja, naj tega ne bi storil, češ, da bi ju to vtegnilo veljati življenje. Toda ta se ni zmenil za to, marveč je šel, da izvrši to, kar je bil namenjen. Jožek je znova skočil skozi okno ter v strahu pozabil na vse, kar je imel v gostilnici. (Konec prihodnjic.)

narod, nas vojaško razorožiti, gospodarsko uničiti, nas bojkotirati in prepustiti trajnemu hiranju. Ko se ne bo bala več nemškega tekmovalca, ko bo izkpravela Francoska, ko bodo vsi njeni zavezniki gospodarsko uničeni, ko se bodo morali pokoriti nevtralcu vsaki zapovedi Angleške, potem se bo uresničilo angleško svetovno vladarstvo. Zato se vojskuje Angleška z vsemi sredstvi, najbolj sebično, najljuteje in najtrdovratneje. Obesiti bi morali takega nemškega državnika, ki bi se bal nastopiti proti takemu sovražniku z vsakim bojnim sredstvom, ki more res skrajšati vojsko. Ko smo morali potegniti meč, smo znali, da homo morali braniti svojo hišo nasproti mogočni, skoraj premogočni družbi. Danes čez dve leti velja bolj kot kdaj geslo: Vztrajati in zmagati! Mi bomo zmagali!

Kako govori Anglež.

Angleški vojni minister Lloyd George se je proti nekemu ameriškega časnikarja izrazil: „Nemčija se je odločila, da se bo borila z Angleško tako dolgo, dokler ne bo ta ali ona popolnoma poražena. Angleži bomo poskrbeli, da bode Nemčija v tem oziru zadovoljna. Borba se bo nadaljevala tako dolgo, dokler Nemčija ne bo popolnoma vržena ob tla. Ves svet naj ve, da je vsako vmešavanje od zunaj izključeno. Velika Britanija ni prosila nobenega posredovanja, ko še ni bila na boj pripravljena, in ga tudi sedaj ne potrebuje, ko je pripravljena boriti se tako dolgo, dokler prusko vojaško gospodstvo ne bo popolnoma zrušeno. Akoravno še ne vidimo konca sedanje vojske, vendar nimamo nobenega dvoma, kakšen bo ta konec.“

Poročevalec je nato vprašal: „Ali je tudi Francoska zato, da se je treba tako dolgo boriti, dokler se ne bodo Nemčiji narekovali mirovni pogoji?“

Po daljšem odmoru je George odgovoril s posebnim naglasom: „Svet še ne ve dovolj ceniti veličino in občudovanja vredno plemenitost Francoske. Pri Angležih je merodajen športni duh, ki bo poživljal do zadnjega trenutka; pri Francozih pa bo živa domovinska ljubezen armado vspodbujala in vzdržala do cilja, ne da bi se vprašalo, kdaj da bo konec.“

„In Rusija?“ je vprašal časnikar.

„Rusija se bo borila do smrti,“ ga je prekinil George. „Rusija se je dala le polagoma vzbuditi in se bo tudi le polagoma dala pomiriti v svojih čustvih proti tistim, ki so to strašno vojsko izsilili. Rusija navadno udari v trenutku, ko se napada nihče ne nadeja. Ne! Iz naše zaveze ne bo nihče izkočil. Strahote bojišč so nepopisne. Prihajam s francoskega bojišča. Mislil sem, da sem pred peklenjskimi vratmi. Ta grozota se na zemlji ne sme več ponoviti. Za to je edino sredstvo: Povzročiteljem je treba naložiti tako kazen, da bo skušnjava, ponoviti kaj takega, enkrat za vselej izginila iz src tistih, ki imajo pokvarjenega duha. To je, kar hoče Angleška.“

Razdvojena Grška.

Število Venizelovih pristašev čudovito narašča, odkar se je očitno na njegovo stran postavil bivši vojni minister in admiral Konduriotis. Ta vživa namreč kot bivši poveljnik ladje „Averof“ v vojni s Turčijo pri grškem narodu največji ugled in sicer pri civilnem prebivalstvu kakor v vojaških krogih. — Venizelos in Konduriotis sta se podala na Kreto, kjer so Krečani svojega rojaka in njegovega druga slovesno sprejeli. Venizelos in Konduriotis sta proglasila novo, provizorično vlado in pred odhodom s Krete naročila, da naj uradi poslujejo kakor dosedaj, le da se naj ne obračajo več na vlado v Atenah, ampak na provizorično vlado.

Zdi se, da je član provizorične vlade tudi general Danglis.

Prebivalstvo na grških otokih se je odločilo za Venizelovo politiko in novo provizorično vlado. Tudi Epir. Nekaj manjših ladij je prešlo k puntarjem. Le stara Grčija je baje ostala kralju zvesta. „Secolo“ poroča, da se pred kraljevo palačo v Atenah postavili artiljerijo.

„Giornale d' Italia“ poroča, da so zastopniki čveterosporazuma dne 1. oktobra izročili grški vladi noto, ki zahteva: Vlada se naj takoj odloči, ali razpusti armado ali pa napove vojsko Bolgariji in sicer brezpogojno, ker je Grška že veliko škodovala načrtom čveterosporazuma na Balkanu, ker je pustila Bolgarom zasesti važne dele grškega ozemlja.

Venizelos se čuti močnega. Nasproti poročevalcu lista „Ruskoje Slovo“ se je namreč menda izrazil: Prezvel bi vodstvo vlade, če bi mu kralj odkrito izjavil, da njegovi dosedanji svetovalci niso imeli prav in da se bo kralj v bodoče ravnal

po Venizelovih nasvetih. Če bi ga pa kralj poklical le vsled zunanega pritiska, ne bi hotel sprejeti kake službe, ampak bi ostal na čelu puntarskega gibanja.

Grški kralj je poklical domu iz Londona kraljeviča Andreja, ki je že dalje časa v Londonu. Nekateri menijo, da namerava kralj odstopiti na korist kraljeviču Andreju. Italijanski listi pišejo: Čveterosporazum misli, da sedaj sploh ni čas razpravljati, ali naj poseže Grška vmes ali ne. Za Grško da je vojska z Bolgarijo neizogibna, toda ne zato, ker bi koristila čveterosporazumu, marveč zato, da Grška reši samo sebe. Iz Aten izgnani zastopnik tvrdke Krupp baron Schenk pa poroča v nemških listih, da se vestem iz Aten ne sme verjeti kar tako meni nič tebi nič. Prirojena so, pravi, tako, da bi vplivala na nevtralne države.

Položaj na bojiščih.

Romuni pri Sibirju poraženi. Več dni zaporedoma je naznanjalo uradno poročilo, da se pri Sibirju (Hermannstadt) na Sedmograškem vrši bitka, ki za nas ugodno poteka. Poročilo z dne 29. septembra je naznanilo, da so bili Romuni tepeni. Poznejše poročilo pa pove, da so bili Romuni pri Sibirju popolnoma poraženi. Poveljeval je tam general pl. Falkenhayn. Romuni so južno od Sibirja napadali. Medtem je bavarski kor generala pl. Krafta korakal od severozapada po stranskih potih preko gorovja Gauszoru in Szibin in je tako na daleč obkolil drugo romunsko armado. Prišel ji je za hrbet na obeh straneh prelaza Roten Turm in ji tako zaprl pot čez prelaz. Temu koru so sledile od severa čete generala Staaba, sestavljene iz nemških in avstro-ogrskih oddelkov. Pota na vzhodu, ki vodijo v Fogaraško kotlino in v razdrapano visoko Fogaraško gorovje, so bila zaprta od konjenice zaveznikov. Ko so Romuni opazili, v kako nevarnem položaju da se nahajajo, je bilo že prepozno. Romunski oddelek je skušal sicer z napadi od juga na obeh straneh prelaza Roten Turm pomagati, pa zaman. Bavarci so se borili na obe strani, proti severu in jugu. Romunske čete južno od Sibirja so bile takorekoč uničene. Boj je bil silno krvav. Ostanke Romunov so zbežali v Fogaraško gorovje. Sedaj se borijo naše in nemške čete na romunskih tleh in odbijajo na višinah pri Caneni nove napade sovražnika, ki prihaja od juga sem. Plen pri Sibirju je bil velik: 3000 ujetnikov in 13 topov, ena lopa za letala, dva letala, 10 lokomotiv, 300 železniških voz s strelivom, nad 200 municijskih voz, nad 200 naloženih tovornih voz, 70 avtomobilov, 1 lazaret. Drug material bodo šele polagoma spravili iz lesovja. Prelaz Roten Turm je napolnjen s polomljenimi vozovi. Mejo zapadno od tega prelaza so poizkusili Romuni prodrati skozi nemške straže. Vršijo se manjši boji.

Zapadno od Petrosenja so bili odbiti romunski sunki, kjer so avstro-ogrške čete zavzele višino Oboroco; odbiti so bili tudi napadi v Hatzesškem gorovju. Pri Baranykutu, severno od Fogaras so prodirajoče nemške in avstro-ogrške čete trčile na močnejše romunske sile in so se pred njihovimi napadi umaknile nazaj. Ob reki Küküllő so se morale naše predčete iz Szekely-Keresztur umakniti. V odseku pri Orsovi so naše čete iztrgale sovražniku nekaj višin.

Rusko-romunske čete prekoračile Donavo. Dne 1. okt. so najbrž mešane ruske in romunske čete po boju prešle po pontonskem mostu čez Donavo na južni breg pri Rjahovu. Bolgarsko poročilo pravi, da so sovražne čete precejšnje. Avstro-ogrski monitorji so pa razdrli most, preko katerega so šle sovražne čete. Isti čas, ko je sovražnik prekoračil Donavo, je začel ofenzivo v Dobrudži na črti Cobadinu—Topraizar—Tuzla, pa se je ob hrabrem odporu bolgarskih in turških čet izjalovila. Vsekako se bodo v tem odseku razvili zanimivi boji.

Rusko bojišče. Pri Koritnici so čete generala von der Marwitz po poročilu z dne 22. sept. pri Koritnici izgubile postojanko. S protinapadom dne 27. sept. so po hudem boju izgubljeno postojanko zopet osvojile in še napredovale. Vsi ruski poizkusi, zavzeti nazaj izgubljeno postojanko, so se ponesrečili. Četrta sibirski armadni zbor je imel izgube, da je kor skorodane uničen. Ujeli so 41 oficirjev, nad 3000 mož in zaplenili 2 topova ter 33 strojnih pušk. Rusi so dne 2. okt. tam iznova začeli ofenzivo. Nemško poročilo z dne 3. t. m. pravi o teh bojih: Pričakovani splošni napad zapadno od Lucka proti četam generalajntanta Schmidta pl. Knobelstorff in oddelku generala von der Marwitz — armada generalnega polkovnika pl. Tersztvanszkega — se je začela danes (2. okt.) po izredno silni artiljerijski pripravi. Ob 9. uri dopoldne se je začel napad. Ob najbrezobzirnejši izgubi človeškega materiala so ruski kori do dvanajstkrat

naskakovali, oba gardna kora celo sedemkrat. Zadnjič pri Koritnici hudo poraženi sedmi sibirski armadni zbor je očitno izginil iz sovražne črte. Vsi napadi so se povsod ob nenavadno velikih krvavih izgubah nasprotnika izjalovili. Kjer so mogli sovražni oddelki v popolnoma razstreljene jarke vdreti, tako severno od Zaturči, so bili s protisunkom takoj zopet vrženi ven. Ponovno je ruska artiljerija podila s streljanjem na lastne jarke čete k naskoku ali je skušala nazaj valujoče čete prisiliti v napadanje. Dognano je, da je sovražnik, ki je začasno vdrl v posamezne jarke, naše tam zaostale ranjence umoril. Naše izgube so razmeroma majhne.

Rusi so začeli napadati tudi ob cesti Brodi—Zločov in dalje južno do Graberke in severno od tam na obeh straneh železnice Brodi—Lvov. Rusi so do sedemkrat naskakovali. Na južnem napadnem krilu so Rusi vdrl v najsrednjo obrambno črto. V protinapadu so bili Rusi vrženi zopet ven in pustili na bojišču 41 častnikov, 2578 mož kot ujetnike in na plenu 13 strojnih pušk. Vsi nadaljni ruski napadi so bili zaman.

Južno in južozapadno od Bržežanov ob Zloti Lipi je sovražnik napadel z močnimi četami. Med Zloti Lipo in Narajovko bojujoče se turške čete so ga v besnih bojih vrgle nazaj.

V Karpatih je boj začel pojemati.

Velika ruska ofenziva se je tokrat popolnoma ponesrečila. Zdi se, da se ne bo resno nadaljevala, ampak da se briga rusko vrhovno vodstvo sedaj bolj za romunsko fronto, kamor je odposlalo precejšnje čete.

Italijani pripravljajo osmo ofenzivo. Sovražna artiljerija je začela proti celi primorski fronti zelo živahno delovati. Posebno hudo obstreljuje naše postojanke na kraški planoti. V tem odseku je streljala tudi ponoči. Tudi višine vzhodno od Gorice živahno obstreljuje. Tudi na tirolski fronti so na več krajih boji.

Macedonsko bojišče. Med Prespanskim jezerom in Vardarjem so se vneli posamezni boji. Močan srbski napad je vzel Bolgarom vrh Kajmakčalana. Tam se vršijo silni boji. Severnozapadno od Tahinoškega jezera so nemški oddelki prodrli na vzhodno stran Strume. Protinapad se uspešno razvija.

Silni boji ob Sommi. Na francoski fronti, severno od reke Somme, se bijejo najhujši in najkrvavejši boji. Obe stranki, Nemci ter Francozi in Angleži so silno močno oboroženi. Kako da je nemška črta tam utrjena, je posneti iz popisa „Timesovega“ poročevalca, ki slika Thiepval kot podzemski Gibraltar: „Napad se je izvršil z juga preko omrežja jarkov, ki so bili zvezani s podzemeljskimi rovi. Angleži so prodrli mimo nekega razrušenega kastela, čegar kleti, ki so bile zopet zvezane z drugimi, so tvorile silno oviro. Nemški veterani so se popoldne in zvečer silno upirali. Prišlo je do splošnega boja moža proti možu ter so se vršili boji z bajoneti, kopiti pušk in celo s pestmi. Tudi pod zemljo je divjal silen boj. Angleži so bili vdrl v globino ter so napadali Nemce z ročnimi granatami, noži in bajoneti. Nešteto tragedij se je odigralo v podzemskih rovih.“

Angleži in Francozi imajo na tej fronti zelo močne čete. „Secolo“ izve, da so imeli Angleži in Francozi v bojih ob Sommi tako velike izgube, da so morali neprestano pošiljati nove rezerve na ta del fronte. Tako so vrgli do sedaj tri petine vse angleško-francoske vojske na Sommo, a kljub temu se jim ni posrečilo, prebiti nemških črt. Zato ni čudno, če je razpoloženje na Francoskem pesimistično.

„Petit Journal“ pravi, da so začeli vsled vremenskih razmer zadnji čas predčasno spravljati kolonijalne čete iz fronte proti jugu, da pa fronta ni oslabela, ker prihajajo nove angleške čete v fronto. Temu nasproti pravi „Gazetta del Turino“, da nove angleške čete dosedaj še niso prišle v fronto, ker so šele zadnje dni odšle iz francoskih pristanišč. Ko bodo te čete dospele v fronto, bo najbrže bila odločilna ura bitke ob Sommi.

Po kratkem presledku so začeli Angleži severno od Somme zopet napadati. Boji se vršijo na črti od Thiepvala do Rancourta. Pri Thiepvalu so postali boji 30. septembra popoldne silni. Angleški močni napadi so bili tam odbiti. Napadali so pa tudi iz vasi Courcellette in Morval. Francozi pa iz Rancourta. Vrhunec boja je bil 1. oktobra. Napadi so bili čestokrat krvavo zavrnjeni že z dobro merjenim artiljerijskim ognjem; čete, ki so pa vdrele v nemške postojanke, so podlegle v boju moža proti možu. Boji so se nadaljevali vso noč in 2. oktobra. Severno od Thiepvala in severno zapadno od Courcellette so Nemci iztrgali Angležem posamezne dele jarkov. Posebno ljuti so bili boji med Le Sars in cesto Ligny—Thillo—Flery. Z najhujšimi izgubami so si Angleži priborili tu malo ozemlja. Močni francoski napadi ob cesti Saill—Rancourt in zapadno od nje ter proti gozdu St. Pierre—Vaast so

dospeli deloma do najsprednejše nemške obrambne črte. V boju od blizu je bila črta zopet očiščena. Južno od Somme se je poostiril artiljerijski boj na fronti na obeh straneh Vermandovillers. Boji se nadaljujejo.

Rusko vojno poročilo.

Iz vojnega časnikarskega stana se poroča: 2. oktobra. Zapadna fronta: Pri Narajevki in na višinah na desnem bregu Zlate Lipe se nadaljujejo besni boji. Sovražnik, ki je začel s protinapadi, je bil po našem ognju odbit, je imel velike izgube in je pustil v naših rokah 1600 vojakov kot ujetnike, Avstrijce, deloma Turke in Nemce.

Angleško vojno poročilo.

1. oktobra zvečer. Južno od Ancre je zavzel naš centum vse, kar si je postavil za cilj na fronti 3000 jardov od točk vzhodno od Eaucourt—l'Abbaye do ceste Albert—Bapaume severno od pristave Remonte. Poroča se, da je Eaucourt l'Abbaye v naših rokah. Ujeli smo že nad 300 mož. Naše izgube so velike. Sedemnajst poizvedovalnih pohodov je bilo preteklo noč med Ypres in Neuve Chapelle uspešnih. Ujeli smo več sovražnikov in jim prizadejali mnogo izgub. Vplenjeno nemško armadno povelje z dne 21. sept. naglašava važnost postojanke pri Lesboefsu oni čas kot zadnje zaščite artiljerije, ki je Nemci za nobeno ceno ne smejo izgubiti. General Haig dostavlja: Vzeli smo to postojanko nekaj dni pozneje.

Francosko vojno poročilo.

1. oktobra zvečer. Na fronti ob Sommi smo izvršili čez dan majhna delna podvzeta, ki so nam dovolila severno od Rancourta in jugovzhodno od Morvala vzeti nekaj kosov jarkov. Na obeh straneh je bil topovski ogenj na raznih točkah fronte posebno silen. Južno od Butte le Mesnila je poizkusil sovražnik dva nenadna napada, ki sta sledila živahnemu obstreljevanju. Naš zaporni ogenj je sovražne poizkuse takoj ustavil. Tudi nadaljnji nenadni napad vzhodno od Tahura se je ponesrečil. Sicer povsod navadno topovsko streljanje. Letalstvo. V okolici Longavesnesa na fronti ob Sommi smo sestrelili privezni balon, ki je zgorel.

Romunsko poročilo.

30. septembra. Boji na celi fronti. Ugrabili smo 600 ujetnikov. Naše bojne sile pri Sibinju so bile na vseh straneh napadene od premočnih sovražnih sil. Po tridnevni bojih smo zopet vpostavili zvezo z jugom s tem, da smo vrgli nazaj sovražnika, ki je na tem mestu napadel naše čete, ki se mestoma umikajo proti jugu.

Italijansko vojno poročilo.

Iz vojnega časnikarskega stana se poroča: 1. oktober. V dolini Travenanzes so napadli naši alpini manjše sovražne oddelke, zakopane na južnih pobočjih Lagazurija in Vizo-Faniela ter jih prepodili. Nasprotnik je pustil na svojem begu v naših rokah mnogo vojnega materiala in nekaj ujetnikov. Na julijski fronti obsežno delovanje artiljerije. Sovražna artiljerija je naperila svoj ogenj na hiše v Mirnu in Vrtojbi in je oddala tudi nekaj strelcev na Gorico.

London napaden od cepelinovcev.

Uradno se poroča iz Berolina: V noči na 2. oktober je več pomorskih letal z uspehom bombardiralo London in industrijske naprave ob Humbu. Letala so se kljub hudemu obstreljevanju z zažigalnimi granatami in napadom letalcev povrnila nepoškodovana razen enega, ki je bil po opazovanju drugih letal zadet od obrambnih baterij in je padel nad Londonom.

London, 3. oktobra. Proti polnoči je zašel en cepelin v od žarometov razsvetljeni prostor. Trenotek pozneje je bil v plamenu in je počasi padal. Goreče letalo je na milje daleč razsvetljevalo okolico. Padanje letala je na tisoče gledalcev veselo pozdravljalo.

Za naše slovenske kat. akademike!

Naši visokošolci odhajajo te dni v vsenčiliška mesta. Letos so njih vrste redke. Povečini so na bojnem polju v službi domovine. Žrtve v njih vrstah so velike. Blizu trideset mladih, vrlih akademikov — to je dobra četrtina — članov slovenskih katoliških akademskih društev „Danica“, „Zarja“ in „Dan“ je na bojišču v najgloblji zvestobi dalo svoje mlado, nadebudno življenje za cesarja in domovino.

Upajmo, da nam jih nekaj ostane zdravih, nekaj jih pa ni vpoklicanih in tem mora biti posvečena skrb domovine tembolj, ker je sedaj življenje v velikih mestih neprimerno drago.

V smislu sklepov slov. kat. shodov pozivljamo vse svoje somišljenike za podporo našim akademikom. Tretji katoliški shod posebej pozivlja slovenske katoliške kroge, da podpirajo starešinstvo „Leonove družbe“, čigar namen je zbirati darove v podporo slovenskega katoliškega akademičnega dijaštva.

To starešinstvo „Leonove družbe“ je celo vrsto let delovalo v ta namen. Z darežljivo pomočjo svojih somišljenikov je nabralo in izdalo v tem času do 80.000 K v podporo slovenskega katoliškega akademičnega dijaštva kranjskega, štajerskega, koroškega in primorskega. Z malo izjemami so vsi poipirani dovršili svoje izpite in marsikdo je le potom starešinstva mogel dovršiti svoj akademični študij.

Ker se je pa „Leonova družba“ tik pred vojsko preosnovala v strogo znanstveno-leposlovno društvo, je prevzelo to nalogo Leonovega starešinstva „Društvo slovenskih katoliških starešin“, ki je v smislu svojih pravil v ta namen osnovalo: Podporni odsek slov. kat. akad. starešinstva, ki sedaj sprejema darove v ta namen in jih razdeljuje podpore potrebnim in vrednim našim dijakom.

Ob tej priliki se člani bivšega „Starešinstva Leonove družbe“ in podpisani odbor „Podpornega odseka slovenskega katoliškega akademičnega starešinstva“ najiskreneje zahvaljujejo vsem blagim podpornikom slov. kat. akademikom, ki so se jih spominjali z zdatnimi darovi, imenoma deželniemu odboru kranjskemu, „Vzajemnemu podpornemu društvu“, „Ljudski posojilnici“ in drugim denarnim zavodom kakor tudi vsem posameznim dobrotnikom ter prosijo, da mu ostanejo tudi v bodoče naklonjeni posebno v sedanjih izrednih razmerah, ko so vzgojevalni troški tako neprimerno visoki.

Ljubljana, 23. sept. 1916.

Za „Podporni odsek slov. kat. akad. starešinstva“:

Prelat And. Kalan, prof. dr. Vinko Šarabon,
predsednik. blagajnik.

prof. dr. Greg. Pečjak, prof. Bogumil Remeč,
odbornika.

Za „Starešinstvo Leonove družbe“:

Prelat Andrej Kalan,
kanonik dr. Josip Gruđen,
prof. msgr. dr. Aleš Ušeničnik.

Vpoklici preloženi.

Domobranksko ministrstvo razglasa: Kakor se je že naznanilo, se je vpoklic rojstnih letnikov 1871 do 1866, določen za 2. oktobra 1916, preložil. Tako se bo tudi vpoklic za 10. oktobra 1916 vpoklicanih letnikov 1892 do 1890 in 1884 do 1880 preložil. Za vse te brambne zavezanke so se določili novi vpoklicni termini in sicer: A) Za avstrijske in ogrske brambne zavezanke rojstnih letnikov 1871 do 1866 3. november 1916. B) Za avstrijske brambne zavezanke rojstnih letnikov 1892 do 1890 in 1884 do 1880 kakor za ogrske brambne zavezanke, ki so bili za 10. oktobra 1916 vpoklicani, 16. november 1916. Izrecno se opozarja, da bodo posamezni pod B zaznamovani s posebnimi vpoklicnimi listi še prej kot 16. novembra 1916 vpoklicani in da morajo oditi k vojakom, kakor je razvidno iz vpoklicnega lista. Ta razglas velja za tiste, ki so bili v tuzemstvu prebrani, za one pa, ki so bili izven monarhije prebrani, ostane čas za odhod k vojakom neizpremenjen, kakor je v črnovojniškem legitimacijskem listu.

Dnevne vesti.

Deželni predsednik koroški odlikovan. Gospodu deželnemu predsedniku dr. grofu Karolu zu Lodron-Laterano je bil od cesarja podeljen vojni okrasek h komandernemu križcu Leopoldovega reda.

Duhovniške vesti. 40letnico mašništva je obhajal dne 30. m. m. vlč. g. Ivan Nep. Sirnik, župnik v Št. Rupertu pri Celovcu in knez. škof. rač. pregledovalec. Rojen je bil 10. aprila 1852 v Ljubljani in v mašnika posvečen 30. sept. 1876. Še na mnoga leta!

Iz politične upravne službe. S 1. oktobrom je prevzel g. vladni svetnik Janez vitez pl. Rainer zu Harbach zopet vodstvo celovškega okrajnega glavarstva. Medčasni vodja g. vladni svetnik baron Myrbach nastopi službo zopet pri deželni vladi.

Po smrti odlikovan. Poročniku Juriju Šumniku iz Dvora pri Šmihelu, ki je padel junške smrti junija meseca, je bil podeljen vojaški zasluzni križec 3. razreda z vojnim okrasom v priznanje za njegovo hrabro junaštvo. Žalujemo materi naj bo ta znak, kako so njenega edinca cenili tudi njegovi predstojniki.

O. Aleksander Vavpotič mrtev. Potrjuje se vest, da je bil o. Aleksander Vavpotič, vikar frančiškanskega samostana v Gorici, od verolomnega sovražnika ustreljen in na samostanskem vrtu v Gorici pokopan dne 9. avg. t. l. N. v m. p. ta druga žrtev goriškega samostana!

Dr. Tone Gosak ujet? „Sl. Nar.“ poroča, da pravijo poročila s fronte, da se pogreša nadporočnik dr. Tone Gosak, odvetnik v Ptuj. Verjetno je, da se nahaja v italijanskem ujetništvu. Dr. Tone Gosak se je bil udeležil vseh naših ofenziv v Srbiji od začetka vojne, pozneje je bil ves čas na italijanskem bojišču.

Baron Kathrein †. V Inomostu je umrl 74 let stari tirolski deželni glavar baron Kathrein. Rajni je bil dolgo časa državni poslanec, svoj čas tudi predsednik državnega zbora. Bil je pošten nemški konservativec in ima za svojo stranko veliko zaslug.

Ovčje meso je na Koroškem dovoljeno ob sredah in sicer v zasebnih hišah ter gostilnah.

Pohvala pešpolka št. 87. Polkovnik 87. pešpolka Hossner je pisal dne 24. sept. dr. M. Slaviču med drugim sledeče: „Jako me je veselil topli spomin našega častnega dneva pri Lokvici. Srčna zahvala. Vrlji 87. so prvi vojaki na svetu, domovina je lahko ponosna na svoje sinove, jaz sem srečen, da jim poveljujem.“

Polkovnik - Nemeč pohvalil narodno zavednost Slovencev. Računski podčastnik Ivan Ribič iz Ptujja piše „Straži“ s koroškega obmejne gorovja: Bil je dne 20. sept. zvečer. 14 slovenskih vojakov iz Štajerske, Kranjske, Koroške in Primorske se nas je zbralo v našem taborišču. Takoj se je sestavil pevski zbor in zaorila je tja v nočno temo prelepa pesem: „Lepa naša domovina“ in nato „Slovenec sem od zibel do groba“. Pri zadnji kitici te pesmi smo šele opazili, da je poslušala naše petje družba višjih častnikov. Ko smo končali, smo vsi čvrsto salutirali. K nam je pristopil polkovnik in nas je v nemškem jeziku vprašal, od kod so te pesmi in kakšno je njihovo besedilo. Pojasnil sem polkovniku, da ste obe pesmi postali takorekoč narodni pesmi slovenskega ljudstva in da se pojete po vseh krajih, kjer prebivajo Slovenci. Polkovnik je izjavil, da se mu pesmi zelo dopadate in morali smo jih še enkrat zapeti. Ko smo končali, nam je ves častniški zbor ploskal. Polkovnik nas je pohvalil in dal vsakemu pevcu dve žlahtni smotki. Rekel je: „Slovenci ste cesarju in domovini zvesti narod; ostanite zvesti tudi svojemu narodu! Bravo, fantje!“

Pozdrave z bojišča. Vojna pošta dne 24. sept. 1916. Celu poletje smo preživeli po lepih koroških planinah in pustili tam tudi mnogo tovarišev. Sedaj se s hitrimi koraki bliža zima. Ljudje pospravljajo zadnjo mrvo pod streho. Vse rumeni, planinske vrhove pa že pokriva beli sneg. Moje misli pa plovejo proti domu, ker minilo je že celo leto, odkar že nisem videl domačega kraja. Letos se pač ne bomo videli, dragi domači. Če Bog da, ko pride zelena spomlad. Pa sam Bog ve, kje bomo takrat. Svet je pač okrogel, zlasti za vojaka: Danes tukaj, jutri tam, povsod doma, doma nikjer. Srčne pozdrave vsem podjunskim dekletom, pa tudi vam, g. urednik! J. Nachbar, doma iz Podjune.

Železna Kapla. (Pogreb.) Dne 2. t. m. smo ob obilni udeležbi župljanov pokopali sestro vlč. g. župnika Germa, gđ. Ivanko Germovo. Dolgo časa je blaga rajnica bolehal in voljno trpela, dokler je ni njen nebeški ženin rešil pozemskega trpljenja. Rajna je bila, ko je bila še zdrava, izvrstna voditeljica Marijine družbe v Novem mestu na Kranjskem in izborna in duhovita govornica. Mrtaški sprejod je vodil vlč. g. komendant z Reberce Anton Žak. Pogreba se je udeležilo 7 tujih gospodov duhovnikov, oba gg. župana belski in trški, gospodje od sodišča in davkarije itd. Ob grobu je domači kaplan č. g. Malej govoril rajni Marijini hčerki v slovo ganljive besede. Kapelski mešani zbor je prekrasno zapel pred hišo žalosti in ob grobu žalostinki „Nad zvezdami“ ter „Oj zadnja pot.“ Blaga rajnica n. v m. p.!

Tuberkuloza.

II.

Tuberkuloza, to zavrato in nevarno zlo, je ena najpogostejših in najrazširjenjših boleznih človeškega rodu. Prav kakor kuga se razprostira čez mesta in dežele, popade mlade in stare, ubožne in bogate, visokostojne in priproste ljudi. Ena sedmina vseh smrtnih slučajev gre tuberkulozi na rovaš.

Najbolj v nevarnosti so slabo rejeni, od dela upehani in v nezdravih odnošajih živeči ljudje; oni so prva žrtev bacila tuberkuloze, povzročitelja te bolezni.

Prav to je tudi vzrok, zakaj se v vojskih časih pomnoži število tuberkuloznih obolenj. Mnogi se bodo iz vojske vrnili s to boleznijo in sicer taki, ki so zdravi odšli na bojno polje in ki so si v vojski nakopali tuberkulozo kakor taki, ki se jih je že prej lotila kal boleznijo, pri katerih se je pa tuberkuloza stoprav v vojski očitno razvila. Napor in pomanjkanje, ki jih povzroča vojska, nerednost in nesnaga, ki se tu pa tam pojavlja, silno pospešuje razširjanje tuberkuloze.

K sreči je tuberkuloza ozdravljiva bolezen. Celo za tuberkulozo težko oboleli, ki so jih svoj čas smatrali za izgubljene, so v stanu ozdraveti, če se jih pravočasno odveže dela in napora in nastavi v zdraviliščih, kjer se v nekaj mesecih v čistem solnčnatem zraku pri popolnem telesnem in duševnem pokoju skrbno hranijo in zdravniško oskrbujejo. Tuberkulozne torej lahko rešimo. Žalibog so razmere take, da so imeli doslej le premožni bolniki priliko ozdraveti, dočim so bili nepremožni prepuščeni svoji žalostni usodi. Ali je to pravično? Ali je človeško in dostojno?

Ne in še enkrat ne.

Vsakomur, ki ima nesrečo, biti tuberkulozen, bi morala namreč biti dana prilika, da ozdravi. Raditega je tudi vsakdo dolžan, pripomoči k rešitvi tuberkuloznih.

Na koga pa naj bi se bolj obračala naša skrb, kakor na one nesrečnike, ki so si v vojski nakopali bolezen, na vračajoče se vojake? Zanje, ki so za nas trpeli in prelivali kri, bje naše srce.

Rešitev tuberkuloznih pa ni le sveta dolžnost napram našim bližnjikom, s katero odplačamo dolg svoje hvaležnosti, ona je marveč tudi v lastnem interesu vsakega posameznika. Ne le ljubezen do bližnjih, tudi zdravo samoljubje nam veleva rešitev tuberkuloznih, kajti tuberkuloza je silno nalezljiva bolezen! Jetični so nam vsem trajno nevarni; z bacili, ki se nahajajo v njihovih izmečkih in ki prehajajo potom teh v zrak, okužujejo druge ljudi s tuberkulozo. Osebito mali in najmanjši otroci so vedno v nevarnosti, da zapadejo tuberkulozi, dokler se jetični pristo gibljejo in izvršujejo svoj poklic, koliko otrok umre za škrofuloznimi boleznimi žlez in kosti, za vnetjem možganske mrene, porebnerice in potrebušnice, ne da bi si večina ljudi bila na jasnem, da so vse te bolezni le posebna vrsta tuberkuloze, povzročena po okuženju z bacili iz pljuč tuberkuloznih bolnikov.

Če torej tuberkuloznim omogočimo, da ozdrave, ne varujemo le samih sebe, temveč tudi svoje otroke in vnuke.

In ravno sedaj je čas, poseči vmes in preprečiti, da vračajoči se tuberkulozni vojaki ne zanesajo gorja v svoje rodbine! Odvrniti je treba nevarnost, ki preti po tuberkuloznih vojaki in ob enem poskrbeti, da ti ozdravijo in zopet pridobijo svojo delazmožnost. Država se mora postaviti na čelo te akcije in vsakdo mora sodelovati. S tem poskrbimo tudi za bodočnost naše domovine, ki je toliko časa zaostajala v boju proti tuberkulozi. Sedaj hočemo pred vsem rešiti in ozdraviti naše vojake in ko bodo ti ozdravljeni, ostanejo nam v vojski ustanovljene naprave kot važen pripomoček za bodočnost in za čas miru.

Dr. Crusius.

Gospodarske novice.

Pirnicea — izvrstno krmilo. Korenine pirnice so, kakor smo že enkrat poročali, izvrstno krmilo, zlasti za konje, če se operejo, posuše in zrežejo; niso veliko slabše kakor slabejši oves. Centrala za krmila na Dunaju, I., Trattnerhof 1, kupuje pirnične korenine, lepo oprane in dobro posušene, po primerni ceni, kvečjemu pa po 25 K za 100 kg. Treba jih je pa prej ponuditi, predno se odpošljejo, in počakati na odgovor. Korenine pa morajo biti povezane v snopkih in ne zrezane.

Kako napraviš žarko mast zopet zavžitno. Zelo rado se pripeti, da postane svinjska mast pa tudi sirovo maslo tako žarko, da za človeško hrano ni zavžitno. Nekemu zdravniku v Norimbergu se je posrečilo izumiti zelo priprosto sredstvo, kako napraviti svinjsko mast zopet zavžitno,

ako je postala žarka. Na 1 kg pokvarjene masti vzemi dve srednje veliki čebulji in sicer z olupom vred. Ena čebuljo prereži čez sredo, eno pa pusti celo. Obe čebulji in sicer eno celo in eno čez sredino prerezano, deni v pokvarjeno svinjsko mast in kuhaj vse skupaj kake pol ure na ognju, ki pa ne sme biti preveč močan. Predno se mast strdi, odstrani čebuljo iz masti. Že med kuhanjem se opazi, da gineva iz zabele neprijetni duh, in ko se je mast ohladila, je pa popolnoma izginil. Čebulja, zlasti čebuljeva lupina, vsebuje po mnenju imenovanega zdravnika snovi, ki odvzamejo masti žarek okus. Na ta način se je posrečilo imenovanemu profesorju-zdravniku, napraviti veliko množino žarke svinjske masti zopet zavžitne. Iz raznih tozadevnih poskusov se je tudi dognalo, da mast, ki postane na ta način zopet zavžitna, ne povzroča v človeškem želodcu nobenih ovir pri prebavljanju, je torej popolnoma neškodljiva.

Sladkor podražen. S 1. oktobrom se je podražil sladkor. Najvišje cene za sladkor v prodaji na drobno ima določiti politična deželna oblast ali z njenim dovoljenjem politična okrajna oblast, kar se bo zgodilo šele 12. tm. Ves sladkor, ki je že v rokah veletrgovcev ali prodajalcev na drobno, ter ves oni sladkor, ki ga je nakazala sladkorna centrala do zadnjega septembra, tudi če se nahaja v tovarni, se mora prodajati po starih cenah. Tovarniška cena za 1 kg sladkorja v prodaji na drobno se bo zvišala toliko, da bo 1 kg najboljšega sladkorja v kockah v zabojčkih, ki se je dosedaj prodajal na Dunaju na drobno po K 1'05, stal zanj K 1'17, torej za 12 vinarjev več, sladkor v kartonih pa 1 kg namesto K 1'04 po K 1'15, torej za 11 vinarjev več.

Raznoterosti.

Je-li kaj zalegla prepoved alkohola na Ruskem? Kakor poročajo švicarski listi, so o tem izšla nova dela od ruskih učenjakov, ki na podlagi natančnih preiskav in statističnih poizvedovanj v nasprotju s pisavo nekaterih listov potrjujejo, da se je prepoved alkohola na Ruskem vseskozi obnesla. Da znajo nekateri prepoved prekaniti, zlasti po mestih, je naravno, vendar pa drže prepoved po deželi, kjer je večina prebivalstva, povsem dovoljno. Kakor dokazuje neka objava dr. Veronovega, sta se gospodarski položaj in družinsko življenje močno dvignila in je tudi ljudsko mnenje po svoji večini zato, da se vzdrži prepoved tudi po vojni. Število vlagateljev in svota vlog v hranilnicah se je po preiskovanju Nazorovega, odkar je vojska, zelo pomnožilo. Več anket (preiskovanj) je pokazalo, da se je delavna moč ruskih industrijskih delavcev, odkar je prepoved, močno dvignila. Pomembna je zlasti sestava Semenovega o očitnem nazadovanju požarov; vsled nepredvidnosti ali požiga nastalih požarov je za 40 do 70 odstotkov nasproti prejšnjim letom pred vojno manj. Vseh teh po natančnih preiskovanjih potrjenih dejstev se ne sme pripisovati morda samo socialnim in gospodarskim izpremembam, nastalim vsled vojne, ampak so po dobronem delu ugodne posledice prepovedi alkohola.

Gnila jajca na Kitajskem. Archiv für Hygiene prijavlja spis, glasom katerega igrajo že stoletja in tudi še dandanes pri najimenitnejših posrednikih odlično vlogo — gnila jajca. Že pred 1400 leti je kitajski učenjak Hiachgusaj spisal knjigo, v kateri je učil, da je treba jajca vlagati v apno. To se še bolj praktikuje dandanes in uživajo taka jajca šele, če so stara deset do dvajset let. V imovitih hišah imajo shranjena še starejša jajca. Čim starejša so jajca, toliko bolj diše Kitajcem. Seveda se Evropejcem uživanje gnilih jajc studi, nasprotno pa se tudi Kitajcem studi uživanje pikantnih evropskih sirov.

„Bremen“, druga nemška podmorska trgovska ladja je dospela v Ameriko. Reuterjev urad pa trdi, da „Bremen“ ni dospela tja.

Nemško-švicarska pogodba. Švicarski zvezni svet je potrdil gospodarsko pogodbo z Nemčijo, ki določuje izvoz in uvoz.

Kako se živi v Berlinu. Urad za prehrano izdaja list „Grossberliner Wochenrate“, v katerem

se prebivalstvu predpisuje hrana. Glasom tega lista sme vsak berlinski prebivalec pojesti na teden: 250 gramov mesa, 90 gramov masti, 187 in pol grama sladkorja in 4 in pol kilograma krompirja ali jajc.

Kdor hoče svojcem na bojišču s posebnim praktičnim darom napraviti veliko veselje, naj naroči mojo poceni garnituro za bojišče

obstoječo iz sledečih, za vsakega vojaka nepogrešljivih reči:

- 1 **zapestna ura** s kazalom iz radija, se ponoči sveti, dobro Anker-kolesje, s 3 letnim jamstvom,
- 1 **vojaška žepna svetilka** z baterijo, električna luč v žepu,
- 1 **samobrivni aparat**, elegantno izdelan, s katerim se lahko dobro in hitro brije,
- 1 **žepni vžigalnik za bojišče**, ki da takoj ogenj ob vetru in dežju, ne potrebuje bencina,
- 1 **patentiran napolnjen peresnik**, piše vijoličasto, brez tinte, brez svinčnika, samo da se pomoči z vodo,
- 1 **vojaški žepni nož** iz Solingerjevega jekla z dvema rezaloma in 1 čepovlakom,
- 1 **vojna denarnica** s tremi predalčki in trdnim zaklepom.

Te reči, posamezno nakupljene, bi stale 35 kron, le zavoljo velike zaloge prodajam to popolno garnituro, vse navedene reči skupaj za samo

20 kron

po povzetju (po vojni pošti denar vnaprej).

Jakob Rönig, Dunaj, III/208, Löwengasse Nr. 37a.

Vzgojišče za deklice (internat)

čč. šolskih sester v „Narodni šoli“ v št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem

se priporoča p. n. slovenskim staršem. Sprejmejo se deklice, ki želijo obiskovati v hiši se nahajajočo **štirirazredno ljudsko šolo**; potem večja, vsaj 16 let stara dekleta, ki dobivajo popolnega pouka in navodila v vseh za gospodinje potrebnih stvareh. — Na svoji četrti ure od „Narodne šole“ oddaljeni pristavi sprejmejo čč. šolske sestre tudi nekaj **dečkov**, ki želijo obiskovati „Narodno šolo“, v vzgojo in oskrbo. Šolsko leto se prične dne **4. novembra 1916.** Plačilo 30 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovoljijo poslati čč. šolskim sestram v št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem.

Daj nam mir, Gospod!

Enoglasna pesem s harmonijem ali orglami. Partitura 35 h pri skladatelju A. Kosi, šolski ravnatelj, Središče, Štaj. (V znamkah!) Istotako se dobi pri njem „Nab. ljudske pesmi“ I. in II., znižana cena à 80 h.

V zalogi Družbe sv. Mohorja v Celovcu

je nanovo izšla knjiga:

Izbrani spisi dr. Jožefa Vošnjaka

I. zvezek:

Troje angelskih češčenj.

Povest.

Cena: Mehko vez. 80 h, za družnike 60 h, po pošti franko 10 h več.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu

Pavličeva
ulica
št. 7.

uraduje vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.

Pavličeva
ulica
št. 7.